

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СКИДАННЯ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН В ПОВЕРХНЕВІ ВОДИ УКРАЇНИ

Уberman В.І.¹, Васьковець Л.А.²

**¹ НДУ «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»,
м. Харків, ² Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків**

Нормативне регулювання скидання забруднювальних речовин (РСЗР) з точкових джерел у поверхневі води є найбільш дієвим правовим інструментом охорони і забезпечення якості вод, дотримання вимог екологічної безпеки. Вважається, що сучасна українська система РСЗР є одним зі значних наукових надбань у сфері охорони й раціонального використання водних ресурсів. Ядро цієї системи утворюють нормативи гранично допустимого скидання (ГДС) забруднювальних речовин (ЗР) зі зворотною водою. До найважливіших досягнень України у даній сфері належить розроблення (у 1980–1984 рр.) т. зв. «басейнового принципу розрахунку нормативів ГДС» (БПРГДС). Авторами визначено, що застосування БПРГДС передбачає здійснення спільної господарської діяльності групою послідовних за течією водокористувачів в частині скидання ними ЗР (каскад скидання), вимагає її жорсткої організації та координації. Правовим обґрунтуванням такого принципу слугувала визначена ще у ч. 1 ст. 30 Водного кодексу Української РСР (1972 р.) можливість водного об'єкта «перебувати у спільному або відособленому користуванні». У чинному Водному кодексі України (ВКУ) (13.06.1995 р.) зазначені категорії водокористування не збереглися, а скидання ЗР віднесено до категорії спеціального водокористування. Таке водокористування за вимогами ВКУ дозволяється кожному водокористувачеві окремо, а для скидання ними ЗР не вимагається жодних спільних дій стосовно РСЗР. Отже, БПРГДС не може визначатися як сучасний правовий інструмент з 13.06.1995 р., а розрахунок за БПРГДС не може використовуватися в планах управління річковими басейнами при наближенні до водного законодавства ЄС.

Авторами виявлено, що головною розрахунковою особливістю БПРГДС порушується право на єдині нормативи ГДК для всієї території України, надане ч. 4 ст. 33 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», чинного з 1.07.1991. Право на єдині нормативи ГДК є виключно важливим і покладено в основу еколого-політичної єдності держави. Зазначене порушення означає, що водокористувачі, від яких навіть без їх поінформування розрахунково «відібрали частину значення ГДК», не можуть за своїми власними господарськими потребами користуватися правом на її повний рівень.

Отже, нормативне регулювання скидання забруднювальних речовин в Україні з використанням БПРГДС слід вважати законним лише до 01.07.1991 р.